

Ağustos 2022

ANONİM ŞİRKET HAMİLİNE YAZILI PAY SENETLERİNİN ZAYİ OLMASI NEDENİYLE İPTALİ

(Bu makale 8 Ağustos 2022 tarihinde Av. Dr. Umut Kolcuoğlu'nun Dünya Gazetesi'ndeki Hukuk Notları başlıklı köşesinde yayımlanmıştır.)

Hamiline yazılı pay senetleri kıymetli evrakın bir türüdür. Türk Ticaret Kanunu'na göre, kıymetli evrakın içerdiği hak senetle birlikte devredilebiliyor ve senetten ayrı olarak ileri sürülemiyor. Böylelikle kıymetli evrakın temsil ettiği hak ile senedin hukuki kaderi adeta iç içe geçiyor. Senede bağlanmış hak ile senet arasındaki bu sıkı ilişki nedeniyle, pay senetlerinin haksız kişilerce ele geçirilmesi hâlinde doğabilecek adalete aykırı sonuçları önlemek için bir çözüm gerekiyor. Bu yazımızda, bu tür durumlarda uygulanan iptal prosedürünü hamiline yazılı pay senetleri bakımından ele alacağız.

İptal prosedürü Türk Ticaret Kanunu'nun 661 ve devam eden maddelerinde hamiline yazılı pay senetleri bakımından özel olarak düzenleniyor. Kanun, bu maddelerde kıymetli evrakın "zayı" olmasından söz etse de bu kavramdan ne anlaşılması gerektiğini açıklamıyor. Esasında bu kavram, senedin hamilin elinden rızası dışında çıkması ve hamilin elinde olduğu halde işlevini yitirecek şekilde zarar görmesi hâllerini kapsıyor. Mahkemelerin uygulaması da kaybolma, yanma, yırtılma veya buna benzer durumlarda senedin zayı olması sebebiyle iptalinin talep edilebileceği yönünde. Ancak mevcut durumun şartlarını mutlaka değerlendirmek gerekiyor.

Hamiline yazılı pay senedinin zayı olma nedeniyle iptal edilmesi için "hak sahibi" olan kişilerin mahkemeden bu yönde talepte bulunmaları gerekiyor. Kanun bu talebi ileri sürme hakkını hak sahibi olanlara tanıdığı için, anonim şirketin değil pay sahiplerinin başvuru yapması gerekiyor. Ancak, hak sahibi kavramını dar yorumlamamak gerekiyor; senedin iptalini talep edenin haklı bir menfaati olup olmadığı değerlendirilmeli. Çünkü kıymetli evrak hukukunda hak sahipliği, senet üzerinde intifa hakkı sahibi veya senedi rehin alan hamil olmak gibi durumları da kapsıyor. İştirak halinde mülkiyet durumunda iptali kimin talep edebileceğinden de bahsetmekte fayda var. Pay senedi üzerinde iştirak halinde mülkiyet varsa bütün maliklerin birlikte harekete geçmesi gerekiyor. Buna karşın, senet üzerinde müşterek mülkiyet varsa maliklerden herhangi biri iptali talep edebilir.

Senedin iptalini talep eden hak sahibinin, dilekçesinde senedin zilyedi olduğunu ve senedin zayı olduğunu Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) kayıtlarına ve henüz kayıt yapılmamışsa elindeki delillere dayanarak ortaya koyması gerekiyor. Kanun burada kesin ispatı şart koşmuyor, fakat yaklaşık ispatı (inandırıcı deliller) arıyor. Bu vesileyle, hamiline yazılı pay senetlerinde MKK kaydının bir an önce yapılmasının hak sahipliğinin ispatı açısından faydalı olacağını belirtelim. Ayrıca, özellikle senetlerin çalınması gibi durumlarda, polise ya da cumhuriyet savcılığına şikâyetle bulunmak, inandırıcı delillerin toplanması ve olayın açıklığa kavuşturulması açısından tavsiyeye değer. Hak sahibinin mahkemeye senedin seri numarası, içeriği gibi ayırt edici bilgileri sağlaması da önem taşıyor; Yargıtay da bu görüşte. Senedin fiziki veya dijital bir kopyasını mahkemeye sunmak da bu açıdan önem taşıyor.

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

Mahkeme, hak sahibinin açıklamalarına ikna olursa, senedi ele geçiren hamili en az altı ay olmak üzere tayin edeceği süre içinde senedi ibraz etmeye çağırıyor ve aksi takdirde senedi iptal edeceğini ihtar ediyor. Bu çağrı Ticaret Sicili Gazetesi'nde ve toplam üç kez yapılıyor. Senet belirlenen süre içinde ibraz edilirse mahkeme hak sahibine senedin iadesi davası açması için süre veriyor; ibraz edilmezse senedin iptaline karar verebiliyor. Ayrıca, hak sahibi bu süreçte mahkemeden senedi haksız olarak ele geçiren kişinin pay sahipliğinden doğan hakları kullanmasını veya MKK'ya bildirim yapmasını engellemek için önleyici tedbirler de talep edebiliyor. Doktrin, bu önleyici tedbirlerin ihtiyati tedbirde teminat gösterilmesine dair kurallara tabi olduğunu kabul ediyor. Önleyici tedbirler pay senetlerinin çalınması veya kaybolması gibi durumlarda anlam taşıyor, çünkü senede bağlı hakları başkasının kullanma riski yoksa prensipte bu tür bir tedbir talep etmekte menfaat bulunmayabiliyor.

Yargıtay'ın yerleşik içtihadına göre, iptali prosedürü bir dava değil; çekişmesiz yargı işi. Yani süreç hasımsız ilerliyor. İlgilinin iptal talebini içeren dilekçeyi anonim şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine teslim etmesi gerekiyor.

Sonuç olarak, zayi olan pay senetleri mahkeme kararı olmadan iptal edilemiyor. Bu yüzden pay senetlerinin zayi olduğu fark edildiğinde yukarıda belirttiğimiz önlemleri almak ve iptal prosedürünü zaman kaybetmeksizin başlatmak önem taşıyor. İlgili şirket, iptal edilen pay senetlerinin yerine yeni pay senetlerini ancak mahkemeden iptal kararı alındıktan sonra düzenleyebiliyor. Dolayısıyla, mahkeme iptal kararı vermeden, yalnızca yönetim kurulu kararı alınarak senetlerin zayi olması sebebiyle yeni senet düzenlenmesi hukuken yerinde olmayacaktır. Aksi halde, aynı payları temsil eden mükerrer senetlerle karşılaşma riski kaçınılmaz olacaktır.

İLETİŞİM

Av. Dr. Umut Kolcuoğlu

ukolcuoglu@kolcuoglu.av.tr

Av. Aslı Fanus

afanus@kolcuoglu.av.tr